

Bệnh chó dại và bệnh dại ở loài dơi

Rabies and Bat Lyssavirus Infection

Vi khuẩn Lyssavirus là gì?

Vi khuẩn Lyssaviruses là một nhóm vi khuẩn gây ra bệnh chó dại và bệnh dại ở loài dơi. Bệnh dại là một chứng nhiễm trùng ở loài động vật có vú có thể cắn và cào. Bệnh xảy ra ở nhiều quốc gia trên thế giới, nhưng không xảy ra ở Úc. Bị nhiễm chứng bệnh dại có thể làm cho con vật bị đau ốm rồi chết, và những người bị mắc bệnh dại thường là chết.

Vi khuẩn bệnh dại ở loài dơi (bat lyssavirus) là loại vi khuẩn tuy có liên hệ, nhưng khác với vi khuẩn bệnh chó dại. Ở Úc, cơ thể loài dơi có mang loại vi khuẩn này, nhưng chúng ít khi gây bệnh cho người. Cho tới nay chỉ có hai trường hợp vi khuẩn bệnh dại ở loài dơi gây bệnh cho người được ghi nhận ở Úc. Cả hai trường hợp đều xảy ra ở Queensland vào giữa thập niên 1990, và cả hai nạn nhân đều đã thiệt mạng.

Triệu chứng

Theo các nhà chuyên môn, bệnh chó dại và bệnh dại ở loài dơi (bat lyssavirus) có các triệu chứng giống nhau: nhức đầu, sốt, lừ đừ, cảm giác trên da thay đổi ở nơi có vết cắn hoặc cào, dễ bị kích động, sợ gió, sợ nước, tay chân bủn rủn, mê sảng, lên cơn phong giật và hôn mê. Sau khi những triệu chứng vừa kể xuất hiện chừng vài ngày, thường người bệnh sẽ chết.

Bệnh truyền nhiễm cách nào?

Cả hai chứng bệnh chó dại và bệnh dại ở loài dơi truyền từ con vật bị bệnh sang người hay các động vật có vú khác qua các vết cắn hoặc cào. Vết cắn hay vết cào có thể truyền vi khuẩn của bệnh (những vi khuẩn này nằm trong nước bọt của con vật) sang cơ thể của người.

Những động vật có vú từ ngoại quốc mang vào Úc có chứa vi khuẩn bệnh dại gồm: dơi, chó, mèo, chồn khoang (raccoons), chồn hôi (skunks), khỉ, và các động vật có vú có thể cắn hay cào khác. Ở Úc, những loài vật có vú không mang vi khuẩn bệnh dại, chỉ có dơi - gồm loại dơi lớn ăn trái cây (hay chồn bay) và giống dơi ăn con trùng (hoặc dơi nhỏ) - là có mang vi khuẩn bệnh dại (lyssavirus) mà thôi.

Những ai dễ bị nhiễm bệnh?

Đối với bệnh chó dại, những người ở ngoại quốc sống gần những động vật có vú có thể cắn hay cào (thí dụ thú rừng), hoặc các loại gia súc không được chích ngừa bệnh chó dại càng có nhiều nguy cơ bị bệnh này. Dân địa phương ở một vài quốc gia trên thế giới mắc bệnh chó dại, và một số công dân Úc đi du lịch hay sống ở ngoại quốc cũng bị bệnh này.

Theo thống kê của năm 2000, người ta được biết những quốc gia trên thế giới không có bệnh chó dại gồm Úc, Tân Tây Lan, Tân Guinea, Nhật, Hawaii, Đài Loan, Đảo Quốc, một số quốc gia ở Âu Châu, West Indies, và các đảo ở Đại Tây Dương.

Ở Úc, những người sống gần gũi với dơi dễ bị chứng bệnh dại ở loài dơi (lyssavirus).

Phương pháp chẩn đoán và điều trị

Việc chẩn đoán bệnh dại có thể gây khó khăn và muốn xác định xem một người có bị bệnh dại không đòi hỏi phải thử nghiệm để xem da, máu chất dịch xương sống và mô thần kinh hoặc các mô khác có vi khuẩn bệnh dại hay không. Một khi bệnh đã phát, không có thuốc nào có thể trị được.

Phương pháp ngừa bệnh

Trừ trường hợp đó là nghề của mình, và đã được huấn luyện về cách xử dụng các dụng cụ đặc biệt để tự bảo vệ, quý vị đừng bao giờ nên đụng đến các loài thú hoang. Bệnh dại ở loài dơi và bệnh chó dại chỉ là hai trong nhiều chứng bệnh nhiễm trùng loài vật có thể truyền sang cho người.

Khi bị thú vật cắn hay cào cần rửa các vết thương thật cẩn thận và dùng ngay thuốc sát trùng chẳng hạn như povidone-iodine bôi lên vết thương sẽ giúp tránh được sự nhiễm trùng.

Thuốc chích ngừa bệnh chó dại có thể giúp tránh được cả bệnh chó dại lẫn bệnh dại ở loài dơi do vi khuẩn lyssavirus gây ra. Những người phải tiếp xúc với loài dơi ở Úc -thí dụ như những người chăm sóc dơi, nhân viên bảo vệ thú rừng, và bác sĩ thú y, hoặc những người đi du lịch ra ngoại quốc, nếu có dự tính làm gì đó có đụng chạm đến các loài động vật có vú chưa được chích ngừa và có thể cắn hay cào, nên nhờ bác sĩ toàn khoa ở địa phương chích cho một đợt thuốc chủng ngừa bệnh dại. Khi chích ngừa bệnh dại, quý vị sẽ phải trả lệ phí.

Dù không được chích ngừa bệnh dại trước, nhưng sau khi bị cắn hay cào, nếu nạn nhân được chích ngay một đợt thuốc chủng ngừa bệnh dại, cộng thêm một loại thuốc khác gọi là *kháng tố chống bệnh dại* (rabies immunoglobulin), sẽ có thể tránh được việc nhiễm trùng.

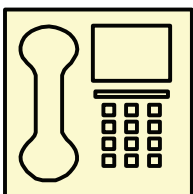
Nếu bị giống dơi ở Úc hoặc một con thú hoang (hoặc bất cứ loài vật nào chưa được chích ngừa) cắn hay cào khi du lịch ở ngoại quốc, quý vị nên:

- lập tức rửa vết thương thật sạch với xà phòng và nước
- bôi thuốc sát trùng lên vết thương
- đến ngay bác sĩ nhờ săn sóc vết thương và nhờ khám xem mình có thể bị nhiễm vi khuẩn bệnh dại không

Nếu có nguy cơ bị bệnh dại, quý vị sẽ cần phải chích ngừa một đợt thuốc ngừa chó dại và *kháng tố chống bệnh dại* (rabies immunoglobulin). Ở tiểu bang NSW, thuốc chích ngừa sau khi bị thú vật cắn hay cào (post-expose vaccine) được cấp phát miễn phí cho các bác sĩ qua sở y tế cộng đồng địa phương.

Sau khi bị một động vật có vú cắn hay cào, dù trước đây đã được chích ngừa bệnh dại rồi, quý vị vẫn cần được chích thêm nữa. Tuy nhiên, quý vị sẽ chỉ cần chích liều tăng cường mà thôi. Nếu thấy một con dơi bị thương hay bị mắc bẫy, đừng tự tay mình đụng chạm đến con vật, mà nên báo cho sở bảo vệ thú vật (wildlife rescue service) địa phương biết.

Muốn biết thêm thông tin - Ban Y Tế Công Cộng Tiểu Bang NSW

1300 066 055

www.health.nsw.gov.au